

of er in de haast die men betrachtte (zo mogelijk moest tweemaal per week een trein met duizend Joden van Hooghalen/Westerbork naar Auschwitz vertrekken), vergissingen gemaakt werden – een feit is dat diegenen die zich aan de uitzonderingsregels wilden houden, gealarmeerd werden door wat zij als eigenmachtig optreden van de *Sicherheitspolizei* beschouwden. In juli en augustus werden namelijk in vrij wat gevallen deportatiebevelen uitgereikt aan leden van wat wij nu maar 'beschermden groepen' zullen noemen: gemengd-gehuwde Joden, *Christen-Juden* (minus de katholieken onder hen) en Joden die werkzaam waren in bedrijven die *Wehrmacht*-orders ontvangen hadden. Wat die laatste groep betreft: eind juni hadden *IV B 4* en de *Zentralstelle* lijsten aanvaard met in totaal 2 250 namen van Joodse arbeiders die door de directies van de betrokken bedrijven opgegeven waren. De *Zentralstelle* moest dus eigenlijk in haar kartotheek op de persoonskaarten van die 2 250 arbeiders en van hun gezinsleden een aantekening plaatsen waaruit zou blijken dat zij althans voorlopig niet op de deportatielijsten mochten worden opgenomen. Daar kwam men niet of althans niet over de gehele linie aan toe. Het gevolg was dat personen die eigenlijk niet of nog niet gedeporteerd mochten worden, toch in verzamelplaatsen als de Hollandse Schouwburg belandden; was men eenmaal daar, dan verdween men als regel *linea recta* naar Westerbork, en was men eenmaal in Westerbork, dan had de noodzaak, de voor Auschwitz bestemde trein te vullen, veelal het effect dat men al doorgezonden was voor de protesten hetzij van de niet-Joodse huwelijks-partner, hetzij van de kerken, hetzij van de *Rüstungsinspektion* duidelijk gemaakt hadden dat de *Sicherheitspolizei* zich niet aan de geldende regels gehouden had.

Nog meer groepen waren er die op een zekere bescherming aanspraak maakten: ten eerste diegenen die aan het bureau van de Duitser Calmeyer (onderdeel van Wimmers *Generalkommissariat für Verwaltung und Justiz*) schriften hadden voorgelegd waaruit zou blijken dat zij 'eigenlijk' geen Joden waren, althans geen *Volljuden*; ten tweede een groep Portugese Joden die in de herfst van '41 waren gaan werken met een rapport, 'De afkomst der dusgenaamde Portugese Joden', waarin beweerd werd dat in hun groep nauwelijks 'semietisch bloed' aanwezig zou zijn. De Amsterdamse advocaat mr. H. van Krimpen, die ook al voor vele anderen bij Calmeyers bureau had geïntervenieerd, had dat rapport aan Calmeyer persoonlijk voorgelegd; het was medio juni '42, enige tijd na de invoering van de Jodenster, gevolgd door een adres aan Seyss-Inquart, door bemiddeling van van Krimpen en drie andere advocaten ingediend, waarin drie-en-vijftig 'Portugese Joden' verzocht hadden, van het dragen van de Jodenster alsook van enkele andere vervolgingsmaatregelen te worden vrijgesteld. Het sprak vanzelf dat die